

що нерідко, незважаючи на наявність значного теоретичного та прикладного «багажу» студентами, вдається лише відтворити чужий досвід, який він мав можливість спостерігати раніше (на прикладі). При цьому, як правило, репродукується досвід тих вчителів (викладачів ВНЗу), які користувалися великою повагою та авторитетом.

4. Ідентифікація знань, вмінь та навичок.

В американських педагогічних коледжах та університетах нерідко випускник отримує повну розробку уроків з декількох курсів економіки, включаючи мультимедійні засоби. Це гарантує в цілому середній (базовий) рівень викладання у відповідності з існуючими в США шкільними стандартами (серед багатьох з них слід відмінити стандарти Національної Ради США з економічної освіти та Джуніор Ечівмент). Така система не дає можливості викладати малоефективно, але водночас не стимулює пошукову діяльність вчителя, яка стає можливою лише через декілька років коли викладач починає сам себе ідентифікувати себе в навчальному процесі і пробує розробляти деякі інші теми з метою підвищення ефективності уроку. Такий перехід має бути притаманний і для молодих педагогів-економістів.

Таким чином, особистісне моделювання є необхідною запорукою успішного опановування курсу «методика викладання економіки» і передбачає полі структурну діяльність викладача і студента, що виключає мотивацію, інтерес до психолого-педагогічних дисциплін, навички мікро викладання та ідентифікацію знань, вмінь та навичок, які разом з професійними навичками дозволять сформувати високо конкурентного викладача — економіста.

*І. В. Шамова, канд. екон. наук, доц.,
кафедра банківської справи*

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

1. Сучасне українське суспільство переживає складні зміни у всіх сферах життя. Оновлення охоплює і освіту, де набирає силу впровадження нових методик навчання. Їх розвиток та поширення обумовлені, з одного боку, зростаючою динамікою соціальних змін, подоланням статичності традиціоналізму, а з іншого — необ-

хідністю інтеграції України у Європейський освітній простір. Нові вимоги спонукають викладачів вищої школи до пошуку нових форм, методів, засобів навчання.

2. Чинники, що визначають ефективність використання тих чи інших методів та форм навчання багато в чому залежать від національного менталітету. У країнах, де домінує колективізм, кінцевою метою є не самореалізація кожної людини, а досягнення гармонії і консенсусу. В індивідуалістичному суспільстві до студентів ставляться як до окремих індивідуумів. Диплом про освіту в такому суспільстві піднімає не тільки ціну його власника на ринку праці, а й насамперед — його самоповагу і відчуття звершення. У країнах, де домінує індивідуалізм, інтереси індивідуума домінують над інтересами груп, тому ідеологія прав людини домінує над ідеологією рівності. Батьки з раннього віку стимулюють розвиток особистої думки. Відповідно освітні системи в таких суспільствах мають відмінності.

3. В умовах глобалізації економік більшість країн знаходиться десь посередині, інтегруючи більшою чи меншою мірою риси протилежних моделей. Україна наслідувала радянську колективістську модель системи освіти, яка не відповідає потребам сьогодення. Щоб не опинитися в стороні від загальноосвітніх освітніх тенденцій, важливо вірно оцінити всі можливості, які відкриває впровадження індивідуалізації навчання.

4. Реалізація в навчально-освітньому процесі індивідуалізації навчання неможлива без реалізації індивідуальності викладача та студента. Обмін індивідуальним змістом та цінностями учасників процесу навчання у сфері їхніх потенційних потреб, програм, здібностей і порівняння наявного із тим, що повинно бути, формулює сутність реалізації індивідуальності у навчальному процесі.

5. Авторитет викладача, що виявляється в глибокому знанні предмету, методики його викладання створює основу для навчально-пізнавального діалогу між учасниками навчального процесу. Вміння вести спілкування без менторського тону та орієнтація викладача на гарантований педагогічний результат визначає його педагогічну майстерність. Як гарантований педагогічний результат можна розглядати становлення та реалізацію властивостей індивідуальностей учасників навчального процесу через фактори освіченості, компетентності, професіоналізму. У практичній реалізації це можна виразити через нове усвідомлення студентом власних дій у чотирьох спрямуваннях — знаю, вмю, даю, маю.

6. Основою індивідуалізації навчальної діяльності є створення викладачем середовище зацікавленості студентів, яке заохочує їх ділитися власними ідеями, шукати нові оригінальні джерела інформації, брати участь в аналітичному процесі. Студент повинен відчувати особисту відповідальність за своє навчання. Роль викладача повинна полягати у наданні консультативної допомоги у разі необхідності. Кінцеву відповідальність за результат повинен відчувати сам студент.

7. Джерелом такого навчання є доступна література з даної дисципліни (основна і додаткова), фахова періодика, дані прогнозів та експертиз тощо. Така форма навчання ставить цілком нові порівняно з методами традиційного навчання вимоги до студента. Передусім змушує його до міждисциплінарного підходу, самостійного пошуку та поєднання знань з різних економічних дисциплін. Безперечно, це піднімає на вищий рівень «планку» навчальних вимог до студента(а також і викладача, змушеного слідкувати за останніми науковими досягненнями) і водночас робить навчання значно цікавішим.

8. Важливим компонентом самостійної роботи студента є набуття вміння планувати власне навчання. Це вміння є дуже важливим і водночас досить складним компонентом самоосвіти студента. Воно передбачає дотримання самодисципліни, раціональний розподіл часу між різними завданнями і обов'язками, терміновість, відповідальність, самоконтроль, формування особистої культури.

9. Процес самонавчання повинен сприяти формуванню вміння поєднувати пасивні форми навчання (читання, аналіз, використання джерел) з його активною функцією (письмову відповідь на поставлені питання, вираження своїх власних роздумів і спостережень).

10. Для того, щоб самостійна та індивідуально-консультативна робота дійсно сприяла індивідуалізації навчального процесу треба реально забезпечити умови для цього як з боку викладача (саме на нього падає найбільший тягар підготовчої та поточної роботи), так і мотивації студентів. З боку адміністрації важливо створити організаційні та технологічні умови для контролю за СРС (зручний час для консультацій, зручний розклад занять, виділення аудиторій).

11. Доцільним є планування навантаження викладача виходячи не з обсягу часу по предмету, а з фактичної кількості студентів, закріплених за одним викладачем при організації самостійної та індивідуально-консультативної роботи.